

Saistošo noteikumu projekta "Liepājas ostas noteikumi" paskaidrojuma raksts

Paskaidrojuma raksta sadaļa	Norādāmā informācija
1. Mērķis un nepieciešamības pamatojums	<p>Saistošo noteikumu projekts "Liepājas ostas noteikumi" (turpmāk – Noteikumi) nosaka ostas noteikumus Liepājas ostā. Noteikumu projekta mērķis ir noteikt iekšējo kārtību un kuģošanas drošības prasības Liepājas ostā.</p> <p>Noteikumu projekts izstrādāts, pamatojoties uz Ostu likuma 6. panta pirmo daļu, kas noteic, ka ostas noteikumu projektu izstrādā ostas pārvalde un pēc saskaņošanas ar Satiksmes ministriju attiecīgā pašvaldība dome izdod tos saistošo noteikumu veidā.</p> <p>Atbilstoši Ostu likuma 6. panta otrajai daļai ostas noteikumi ir obligāti visām juridiskajām un fiziskajām personām, kuras darbojas vai uzturas ostā, un to izpildi pārrauga ostas pārvalde.</p> <p>Noteikumu projektā tiek norādīta informācija par ostas prasībām iepriekš minētajām personām vides aizsardzībā, ostas funkciju nodrošināšanā, muitošanās jautājumos, kā arī tie paredz atbildību par pārkāpumiem noteikumu neievērošanas gadījumā.</p> <p>Noteikumi nepieciešami ostas darbības nodrošināšanai, neapdraudot drošību ostas akvatorijā, sauszemes teritorijā, kā arī apkārtējā teritorijā, kas ir ārpus ostas robežām.</p> <p>Liepājas speciālās ekonomiskās zonas (turpmāk – LSEZ) pārvalde ir izvērtējusi ar 2018. gada 22. novembra Liepājas pilsētas domes lēmumu Nr.22 apstiprinātos saistošos noteikumus "Liepājas ostas noteikumi" un izstrādājusi Noteikumus jaunā redakcijā, kas atbilst izmaiņām ostu darbību reglamentējošajos Latvijas Republikas normatīvajos aktos un starptautiskajiem kuģošanas un jūrniecības standartiem, un būtu skaidri un saprotami visiem Liepājas ostas lietotājiem.</p> <p>Noteikumu projekts konkretizē ostas kapteiņa pienākumus, funkcijas, kompetenci, atbildību un rīcības plānu jūras negadījumu laikā. Tāpat jaunajā Noteikumu redakcijā aktualizēts regulējums par kuģu stāvēšanu ostā, tauvošanos, piestātņu un būvju ekspluatāciju, galveno uzsvāru liekot uz drošības jautājumiem, novēršot avārijas situācijas un/vai piesārņojuma sekas. Precizēti punkti par navigācijas tehnisko līdzekļu darbības nodrošināšanu, kuģu satiksmi ostas akvatorijā un sakaru nodrošināšanu ostā, kā arī vides aizsardzības jomā tika precizēti nosacījumi par kuģa bunkurēšanas operācijām, nodalot ostas rajonus, kuros obligāti veicama tankkuģa ar IMDG (bīstamām) kodeksā noteiktajām kravām, ierobežošana ar bonām.</p>

	<p>Noteikumos veiktas izmaiņas, paredzot, ka putekļus radošu kravu kraušanu var veikt tikai atbilstoši piesārņojošās darbības atļaujā noteiktajam vēja ātrumam un virzienam, proti, Valsts vides dienesta izdotajā piesārņojošās darbības atļaujā ir noteikts vēja ātrums, pie kura konkrētā kravu grupa ir pārkraujama, līdz ar to kādai kravu grupai kraušana jau var tikt ierobežota pie 8 m/s. Valsts vides dienesta atbildība ir noteikt ierobežojumus kravu kraušanai pie noteiktiem vēja virzieniem un stipruma.</p> <p>Noteikumos ir saglabāts nosacījums, ka tad, ja piestātne nav aprīkota ar slēgtu iekraušanas/izkraušanas sistēmu, tad putekļus radošu kravu kraušanu pārtrauc, vēja ātrumam sasniedzot 10 m/s.</p> <p>Noteikumi papildināti ar punktu ka, veicot kravas operācijas ir pienākums ievērot vides aizsardzības prasības, kuras noteiktas 2001. gada 1. jūlija likuma "Par piesārņojumu" 24.² pantā, kurā definētas īpašas prasības attiecībā uz piesārņojošām darbībām.</p> <p>Kā arī Noteikumi papildināti ar atbildību par Noteikumu neievērošanu.</p> <p>Jaunu ostas noteikumu izstrādes nepieciešamība izriet no pieņemtajiem grozījumiem normatīvajos aktos un Ministru kabineta noteikumu Nr.108 "Normatīvo aktu projektu sagatavošanas noteikumi", 66. punkta, saskaņā ar kuru, ja normatīvā akta grozījumu apjoms pārsniedz pusi no spēkā esošā normatīvā akta, tad šādā gadījumā sagatavo jaunu normatīvo aktu.</p>
<p>2. Fiskālā ietekme uz pašvaldības budžetu</p>	<p>Saistošie noteikumi neradīs fiskālo ietekmi uz pašvaldības budžetu.</p>
<p>3. Sociālā ietekme, ietekme uz vidi, iedzīvotāju veselību, uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā, kā arī plānotā regulējuma ietekme uz konkurenci</p>	<p>Noteikumu tiesiskais regulējums veicinās Liepājas ostā veikto darbību rezultātā izraisītā putekļu un smaku piesārņojuma samazināšanos, tādējādi labvēlīgi ietekmējot un uzlabojot iedzīvotāju veselību, gaisa un vides kvalitāti kopumā. Noteikumi nerada jaunas tiesības vai jaunus pienākumus veselības jomā.</p> <p>Noteikumu tiesiskā regulējuma mērķgrupa – LSEZ pārvalde, kuģu aģenti, kravu aģenti, stividori, Valsts ieņēmumu dienests, Pārtikas un veterinārais dienests, Valsts robežsardze, citas institūcijas, tranzīta un loģistikas nozares komersanti, kā arī citi komersanti, kas darbojas ostā.</p> <p>Noteikumu projekta regulējums neparedz uzņēmējdarbības aktivitātes veicināšanu vai jaunu uzņēmumu veidošanos. Noteikumi neierobežo uzņēmējdarbības aktivitātes un komersantu, kas sniedz pakalpojumus Liepājas ostā, konkurētspēju. Noteikumos noteiktā kārtība nodrošinās pakalpojumu sniedzējiem Liepājas ostā vienlīdzīgas tiesības un iespējas. Liepājas osta ir trešā lielākā osta Latvijā ar nozīmīgu ietekmi uz transporta nozari un Latvijas tautsaimniecību kopumā. Nozares rezultāti ir ļoti svarīgi</p>

	konkurētspējas nodrošināšanā, tāpēc Noteikumiem jāatbilst starptautiskajiem standartiem un jābūt skaidri saprotamiem visiem ostas lietotājiem.
4. Ietekme uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām	Institūcija, kurā privātpersona var vērsties saistošo noteikumu piemērošanā, ir Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde. Saistošie noteikumi neradīs papildu izmaksas uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām.
5. Ietekme uz pašvaldības funkcijām un cilvēkresursiem	Nav ietekmes uz pašvaldības funkcijām. Saskaņā ar Ostu likumu ostas noteikumu projektu izstrādā ostas pārvalde un pēc saskaņošanas ar Satiksmes ministriju attiecīgā pašvaldība dome izdod tos saistošo noteikumu veidā. Saistošie noteikumi neprasa papildu jaunu cilvēkresursu iesaisti procesa nodrošināšanā, ostas noteikumu uzraudzību veiks LSEZ pārvalde.
6. Informācija par izpildes nodrošināšanu	Saistošie noteikumi tiks publicēti oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" un Liepājas valstspilsētas pašvaldības tīmekļvietnē www.liepaja.lv . Saistošo noteikumu izpildes kontroli nodrošinās Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde.
7. Prasību un izmaksu samērīgums pret ieguvumiem, ko sniedz mērķa sasniegšana	Saistošie noteikumi ir piemēroti iecerētā mērķa sasniegšanai, un pašvaldības rīcība ir atbilstoša mērķa sasniegšanai.
8. Izstrādes gaitā veiktās konsultācijas ar privātpersonām un institūcijām	Saistošie noteikumi izstrādes gaitā tika saskaņoti ar Latvijas Republikas Satiksmes ministriju, Latvijas Jūras administrāciju, Valsts vides dienestu un saskaņā ar Ostu regulas ¹ 15. pantu veiktas konsultācijas ar Liepājas ostas nomnieku asociāciju. Atbilstoši Pašvaldību likuma 46. panta trešajā daļā noteiktajam laika posmā no 2024. gada 8. līdz 22. aprīlim sabiedrības viedokļa noskaidrošanai Noteikumu projekts un paskaidrojuma raksts tika publicēts pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē www.liepaja.lv . Noteiktā termiņa ietvaros par Noteikumu projekta redakciju tika saņemti četri priekšlikumi. Viena priekšlikuma būtība: Noteikumu 158. punktā ir jānosaka likuma "Par piesārņojumu" 24. ² panta ceturtajā daļā minētie smakas mērķlieluma pārsnieguma laika ierobežojumi, un jāparedz, ka atbilstība smakas mērķlielumam ir nodrošināma uz operatora lietošanā vai īpašumā esošās teritorijas robežas, kā arī jānosaka kārtību, kādā par mērījumu rezultātiem tiek informētas kontrolējošās institūcijas.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/352 (2017. gada 15. februāris), ar ko izveido ostas pakalpojumu sniegšanas sistēmu un kopīgos noteikumus par ostu finanšu pārredzamību (Dokuments attiecas uz EEZ) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32017R0352>

Izvērtējot priekšlikumu, konstatēts, ka saskaņā ar likuma "Par piesārņojumu" 24.² panta trešajā daļā ietverto pilnvarojumu pašvaldība var izvirzīt piesārņojošo darbību radīto smaku ierobežošanas paņēmienus un īpašas prasības tikai pilnvarojumā noteiktajā apjomā. No šā panta ceturtajā daļā ietvertā pilnvarojuma konstatējams, ka pašvaldībai ir tiesības (bet ne pienākums) noteikt stingrākas prasības piesārņojošās darbības operatoriem (ostu termināļiem), kuri veic šā panta trešajā daļā noteiktās darbības, attiecībā uz smakas mērķlieluma pārsnieguma laika ierobežojumu, kā arī noteikt, ka atbilstība smakas mērķlielumam ir nodrošināma uz operatora lietošanā vai īpašumā esošās teritorijas robežas un kārtību, kādā par mērījumu rezultātiem tiek informētas kontrolējošās institūcijas. Pašvaldība, respektējot ostas teritorijas tuvumā dzīvojošo iedzīvotāju tiesības uz labvēlīgu vidi un vienlaikus ņemot vērā, gan faktu, ka Liepājas ostā operatoru, kuri veic likumā "Par piesārņojumu" 24.² panta trešajā daļā minētās darbības, kravu apgrozījums, kuru tvaika spiediens, mērot pēc Reida metodes, ir 27,6 kilopaskāli (kPa) vai vairāk, operatora īpašumā vai lietošanā esošajā ostas teritorijā nerasniedz 200 000 tonnu gadā, gan labāko smaku emisijas kontroles sistēmu ievērojamās izmaksas, kas jāsedz ostas operatoriem, ir uzsākusi darbu pie ostas operatoriem izvirzāmo prasību izstrādes, kas nodrošinātu samērīguma principa ievērošanu. Priekšlikums atstāt spēkā esošo redakciju.

Otra priekšlikuma būtība: Papildināt Noteikumu 170. punktu norādot, ka piesārņojošo darbību atļauju prasību ievērošanas tiešu uzraudzību un kontroli nodrošina LSEZ vides daļas vadītājs, kuram ir pienākums nekavējoties dot rīkojumu pārtraukt piesārņojošo darbību, ja tā neatbilst Noteikumu, tiesību aktu vai attiecīgās atļaujas prasībām. Noteikt, ka LSEZ vides daļas vadītāja rīkojumi ir saistoši operatoriem.

Izvērtējot priekšlikumu, konstatēts, ka ārējos normatīvos aktos pašvaldībai nav piešķirts deleģējums noteikt LSEZ pārvaldei (LSEZ vides daļas vadītājam) izdot administratīvo aktu (rīkojumu) pārtraukt piesārņojošo darbību, ja tā neatbilst Noteikumu, tiesību aktu vai attiecīgās atļaujas prasībām. Atbilstoši Valsts vides dienesta nolikuma 2. un 4. punktam Valsts vides dienests (turpmāk arī – VVD) nodrošina, lai tiktu ievēroti normatīvie akti vides aizsardzības jomā, un kontrolē piesārņojošo vielu emisiju vidē. Savukārt likuma "Par piesārņojumu" 64. punkta trešajā daļā noteikts, ka par administratīvā pārkāpuma procesu par šā likuma 58., 60., 61., 62. pantā un 63. panta pirmajā daļā minētajiem pārkāpumiem veic VVD. Ņemot vērā minēto, secināms, ka tiešu uzraudzību par piesārņojošo darbību atļaujās noteikto prasību ievērošanu īsteno VVD. Priekšlikums atstāt spēkā esošo redakciju.

Trešā saņemtā priekšlikuma būtība: papildināt Noteikumu 171. punktu, nosakot, ka gadījumos, kad VVD dienests konstatē vides piesārņojumu/piegružošanu ārpus LSEZ teritorijas, piesārņotāja pienākums ir nekavējoši veikt vides sanācību/sakārtošanu, lai pēc iespējas ātrāk novērstu

piesārņojumu par saviem līdzekļiem.

Noteikumu projekts nosaka Liepājas ostas iekšējo kārtību un kuģošanas drošību ostas akvatorijā, proti Noteikumu tvērums ir šauri attiecināms uz Liepājas ostas teritoriju, nevis ārpus tās. Ievērojot labas pārvaldības principus un ņemot vērā sabiedrības intereses, pašvaldība (LSEZ pārvalde) iesniegs ierosinājumu Valsts vides dienestam, lai atruna, ka piesārņotāja pienākums ir nekavējoši veikt vides sanācību/sakārtošanu, lai pēc iespējas ātrāk novērstu piesārņojumu par saviem līdzekļiem, tiktu iekļauta atļaujā piesārņojošo darbību veikšanai. Priekšlikums atstāt spēkā esošo redakciju.

Ceturtnā saņemtā priekšlikuma būtība: Noteikumu 158. punktā noteikt, ka likuma "Par piesārņojumu" 24.² panta trešajā daļā nosauktās darbības, kuras attiecināmas uz naftas produktu un bīstamu ķīmisko vielu un maisījumu kravu iekraušanu kuģos, un tādu vielu kraušanu, kas var radīt ietekmi uz sabiedrības veselību, LSEZ teritorijā ir atļauts veikt pirms darbību uzsākšanas uzstādot olfaktometrijas mērinstrumentus, kas noteiktu smakas vidē, un kur dati būtu publiski pieejami visiem interesentiem 24/7 režīmā tiešsaistē.

Izvērtējot priekšlikumu, konstatējams, ka atbilstoši 2018. gada 20. februāra grozījumiem likumā "Par piesārņojumu", ar kuriem pašvaldībai tika deleģētas tiesības saistošajos noteikumos izvirzīt īpašas prasības smaku emisijas kontroles sistēmu darbībai, šāds deleģējums dots tikai attiecībā uz tādiem operatoriem, kas ostu teritorijās pārkrauj produktus ar noteikta apmēra tvaika spiedienu vai pārkrauj produktus, ja šādu produktu kopējais piesārņojošās darbības atļaujā noteiktais apgrozījums operatora īpašumā vai lietošanā esošajā ostas teritorijā ir 200 000 tonnu gadā vai vairāk. No šo grozījumu anotācijā norādītā secināms, ka likumdevējs nav saskatījis nepieciešamību pašvaldībām dot tiesības saistošajos noteikumos noteikt īpašas prasības attiecībā uz tādiem operatoriem, kuru veiktā piesārņojošā darbība nesasniedz konkrētu minimālo līmeni (apmēru). Smaku izplatīšanās ierobežošana paredzēta piesārņojošo darbību atļauju sistēmas ietvaros un atļauju izsniegšanas procesā Valsts vides dienests, uzklāusot arī pašvaldību viedokli, katrā konkrētā gadījumā izlemj par atbilstošāko un samērīgāko smaku ierobežošanas pasākumu piemērošanu. Pašvaldība, respektējot ostas teritorijas tuvumā dzīvojošo iedzīvotāju tiesības uz labvēlīgu vidi un vienlaikus ņemot vērā, gan faktu, ka Liepājas ostā operatoru, kuri veic likumā "Par piesārņojumu" 24.² panta trešajā daļā minētās darbības, apgrozījums operatora īpašumā vai lietošanā esošajā ostas teritorijā nesasniedz 200 000 tonnu gadā, gan labāko smaku emisijas kontroles sistēmu ievērojamās izmaksas, kas jāsedz ostas operatoriem, ir uzsākusi darbu pie ostas operatoriem izvirzāmo prasību izstrādes, kas nodrošinātu samērīguma principa ievērošanu. Priekšlikums atstāt spēkā esošo redakciju.

Domes priekšsēdētājs

Gunārs Anšņs